

פרוטוקול מס' 50/ג'

מישיבת ועדת החינוך והתרבות, שהתקיימה ביום
ג', י"ב בתמוז תשי"ד (13.7.54) בטעה 11.00.

חברי הוועדה:

נ כ ח ו :

- ח. כוגר - היו"ר
- ש. גרדי
- א. כלפון
- ש. כפרית
- ד. בצב
- י. טטילנסקי
- ר. צברי
- ש. רוזנברג
- א. רזיאל-נאור

מוזמנים:

- סר אבידור - מטעם משרד החינוך והתרבות
- סר שריד -
- ד"ר שוחט - מפקח מחוז חיפה במשרד החינוך

1. טקירה על מצב החינוך במחוז חיפה.

סדר-היום:

היו"ר ח. בוגר:

פותח את הישיבה.
נשמע היום סקירה על מצב החינוך

במחוז חיפה,

ד"ר שוחט:

הדבר המציין את מחוז חיפה הוא צביונו העירוני. יש כאן שני מרכזים עירוניים, חיפה וחדרה, וסביבותיהם. מסביב לחיפה מתרכזות הטועצות המקומיות בעלות האופי העירוני: קרית ביאליק, קרית מוצקין, קרית בנימין, כפר אתא, קרית-ים, נשר, סירת הכרטל, ומסביב לחדרה הטועצות הוותיקות: זכרון יעקב, בנימינה, פרדס חנה, כרכור, גזעת עדה וכו'. מספר הקיבוצים ומושבני-העובדים במחוז הוא קטן - בסך הכל כ-20. ישנם כ-10 יישובים כפריים חדשים ושש מעברות. בסך-הכל יש במחוז: 2 ערים, 14 טועצות מקומיות, 2 טועצות איזוריות ו-11 יישובים בלתי מוגדרים מבחינה מוניציפאלית; אלו הן מעברות הקרובות לערים או לטועצות אך לא בכללות עדיין בתחום הטלטון המוניציפאלי, כמו סירה הצפונית, סירה הדרונית וכו'.

בהתאם לאופי המחוז כן גם אופי בתי-הספר. מתוך 135 בתי הספר במחוז נמצאים 45% בערים, כן נמצאים בערים 55% מהכתות ו-60% מהתלמידים והמורים. אם להוסיף לזה גם את הטועצות הוותיקות כגון הקריות, נגיע ל-75%. לעומת זאת טהוויים הקיבוצים רק כ-10% מבתי הספר, 6% מהכתות ורק 4% ממספר התלמידים.

כפי שאמרתי, מספר בתי הספר במחוז הוא 135, מהם 96 ממלכתיים ו-39 ממלכתיים-דתיים. מספר הכתות במחוז הוא 1062, מהם 820 ממלכתיות ו-242 דתיות. מספר התלמידים במחוז הוא 32,139, מהם 25,521 ממלכתיים ו-6618 דתיים. מספר המורים הוא בסך-הכל 1417, מהם 1122 בבתי הספר הממלכתיים ו-295 בבתי הספר הדתיים.

אם לחלק את הנושאים למוסמכים ולבלתי-מוסמכים, הרי יש בסך-הכל 783 מורים מוסמכים ו-634 מורים בלתי מוסמכים. בבתי הספר הממלכתיים יש 643 מורים מוסמכים ו-479 מורים בלתי מוסמכים. בבתי הספר הדתיים יש 140 מורים מוסמכים ו-155 מורים בלתי מוסמכים. כאשר אנו מדברים על מורים בלתי מוסמכים במחוז חיפה, אין לראותם כמורים הבלתי מוסמכים במחוז הצפון, בנגב או אפילו בכרכור. ישנם מורים רבים אשר באופן רשמי הם בלתי מוסמכים אך למעשה, לפי ידיעותיהם והוותק שלהם, יכולים להחשב כמורים מוסמכים, שעליהם להשלים בחינה אחת או שתי בחינות ומסוים כך כשרד החינוך אינו מאפשר להם לקבל את הסמיכות. בין הבלתי מוסמכים ישנם גם בוגרי אוניברסיטאות.

אתחיל מבעית המורים. בסך-הכל עובדים במחוז 1417 מורים, מהם 783 מורים מוסמכים, היינו 55% ו-634 מורים בלתי מוסמכים, היינו 45%. יש הבדל מה בחלוקה זו בין בתי הספר הממלכתיים לבין בתי הספר הממלכתיים-דתיים. בבתי הספר הממלכתיים ישנם 40% מורים בלתי מוסמכים ובבתי הספר הממלכתיים-דתיים קצת יותר מ-50%. באופן טבעי יש במחוז 45% מורים בלתי מוסמכים.

לעומת זאת, יש במחוז מספר גדול של מנהלים ומורים וחיקים, בעלי נסיון רב, מוסמכים, שרבים מהם יכלו לשמש מנהלים וכדריכים אלו הועברו לבתי הספר החדשים ביישובי העולים. אנחנו יחד עם מורים לגיוס לכפרי העולים בצפון ובנגב.

13.7.54

ע.ע.

לקראת שנת תשס"ו יחסרו לנו לפי

החיסובים הפרוביזוריים כ-70 מורה, אולם לפי החלטת משרד החינוך
נוכל לקבל מורים מן המועמדים החדשים רק לאחר שתופקנה הדרישות
של הצפון והנגב. יחד עם זאת יש לציין שאין לנו מספרים מדויקים,
כי יש מורים החוזרים מחופשה שנתיית, מהצבא, העברות מטחוז למחוז
בגלל נישואין וכו'.

אין לנו במחוז חיפה קציים, מהסוג
שהזכרתי בדו"ח על הצפון, בהסתלמות המורים הבלתי מוסמכים. קיימים
בחיפה קורסים קבועים להסתלמות מורים בלתי מוסמכים מטעם מרכז
הסתדרות המורים ובסיתוף הסמינר למורים ומשרד החינוך. מדי שנה
בשנה ניגש מספר גדול של מורים בלתי מוסמכים לבחינות הסלמה ומקבל
סמיכות. מובן שיש מקומות אחדים מבודדים שלהם עלינו לדאוג במיוחד
כגון יטובים אחדים באזור מנשה: גבעת נילי, עטיקס, מאור, טרה יצחק,
תלמי אליעזר וכן יטובי עולים בחוף הכרמל: עפר, צרופה, עין אילה,
כרם מהרל וכו'.

כמו כן קיימים ריכוזי הסתדרות חוגי

מורים ותיקים להסתלמות, מטעם הסתדרות המורים ובסיתוף פעיל של
המפקחים שלנו. נערכים מוזמן לזמן ימי עיון למורים ולגננות.

בעיית המורים במחוז חיפה לא היתה

קיימת אילו המחוז יכול היה לפעול באופן אוטונומי - הריבוי הטבעי
וגידול האוכלוסיה היה מתכסה באופן טבעי ע"י הסמינר למורים שבחיפה,
המוציא כיום כ-40 מורה לשנה. סמינר זה מסווג מטעמי בתי מדרש למורים
שהיו קיימים בחיפה לפני קבלת חוק החינוך הפלכתי: בית המדרש שליד
בית הספר הריאלי ובית המדרש למורים של זרם העובדים. כיום זהו
סמינר אחד שבו עובדים יחד ד"ר בירם וד"ר שכטר מצד אחד ומר פולני
מצד שני. כן יש סיתוף פעולה מלא בין הסמינר לבין בתי הספר היסודיים.

בנייני

אני עובר לסעיף השני - בניינים.

אם כי המדובר בעיקר על מקומות וותיקים - בעיית הבניינים עדיין לא
נפתרה. בחיפה העיר נעשים מאמצים רבים כדי לפתור את בעיית שיכון
בתי הספר, אף-על-פי-כן לומדות עדיין כ-60 כתות אחרי הצהרים וגם
לאחר שייגמרו הבניינים החדשים עוד תארנה עזרות כתות ללימוד אחר-
הצהרים. הסיבה היא כי בתקופת המנדט לא נבנו כמעט בתי ספר ליהודים.
אחרי מלחמת הסחרור קלטה חיפה כ-70 אלף תושבים וקיבלה מספר קטן של
בנייני בתי ספר ערביים או אנגליים, רובם בלתי מתאימים לתפקידם. במסך
השנים האלו נבנו חדרי כחות רבים והעיריה סוכנה לבנות בקצב מהיר
יותר, אולם היא מקבלת רק סכומים קטנים ביחס מתקציב הפיתוח.

במקומות אחרים המצב דומה. בולט

הדבר בשיכונני עולים מרוכזים שבהם נבנו מאות בתים ואיס לא דאג
לבנייני בתי ספר. לדוגמה: גבעת אולגה ליד חקרה, שיכון עמידר ליד
כפר אתא וכו'. כעת נעשים מאמצים על ידינו ועל ידי משרד העבודה
לשפר את המצב. עלי לציין שגם המועצות המקומיות עושות מאמצים
לבנות בתי ספר על יסוד הלוואות מתקציב הפיתוח, אבל הן נתקלות
בקשיים, כי האוצר מנכה את חובותיהן בשטחים אחרים מהקצבה לבנין
בתי ספר. משרד החינוך מסתדל כעת לבטל את הגזירה הזאת, ואני מקווה
שהוא יצליח.

וכאן אני עובר ליחסים עם המועצות המקומיות, בדרך כלל, המצב במחוז חיפה בשטח זה טוב יותר מאשר במחוז הצפון. העיריות והמועצות המקומיות הן בעלות וותק ונחילון, מעונינות בחינוך ואנחנו כוצאים אופן קטנת לדרישותינו. כמובן, יש גם מקומות נחלים, אחד מהם היא גם חדרה, שעם כל הרצון הטוב יש לה, יש מצבה הפנימי הקשה ואולי גם מצבה הכספית גורם לכך שלא פעם היא מנסיחה לבצע פעולות טובות ואיננה מקיימת. אולם אלו הן תופעות בודדות, בדרך-כלל משתדלות המועצות המקומיות למלא את דרישותינו.

את המקום הראשון ביחסים הטובים שופטת, כמובן, חיפה העיר. ראש העיר ער מאוד ויש לעיריה מחלקה לחינוך מאורגנת שאינה מסתפקת במתן עזרה למשרד החינוך או במילוי הדרישות. יש לה מפעלים חינוכיים עצמאיים הראויים לציון מיוחד. אזכיר כאן רק אחרים מהם:

(1) החוג החקלאית הנקראת בשם "גן כרמית", שבה עובדים במספרות למעלה מ-1500 תלמידים כמעט מכל בתי הספר בעיר. החוג המשתרע היום על שטח של 50 דונם תרחב לקראת השנה הבאה ותקיף 70 ואולי 100 דונם. בתכניתנו לסדר בחוג זה גם את ימי העבודה בשביל בתי הספר שינהיגו את החיטה של 5 ימי לימוד בשבוע ויום עבודה בחקלאות ולימוד הטבע בחוג החקלאית.

(2) מרכזיות למלאכה בשביל כל בתי הספר היסודיים בעיר. במרכזיות אלה לומדים תלמידי כתות ו'-ז'-ח' מכל בתי-הספר בעיר במשך 2-3 שעות ביום. המרכזיות מצוינות במיטב הציוד המקצועי בכספי העיריה ובעזרת משרד החינוך. המקצועות הם: עץ, טחנת, תפירה ובדק-כית. את המקצוע בדק-ביח אנו כנסיים בפעם הראשונה. הכוונה היא שהילד ילמד לתקן בבית את כל הדברים הטעונים תיקון: טגהץ, פתיליה, איגסטלציה, חשמל וכו'. המרכזיות הללו כתנהלות ע"י אדם מיוחד המוטחה במקצועות אלה והמוחזק ע"י משרד החינוך.

(3) אספקה פרוכות של כל צרכי הלימודים, כולל ספרי לימוד מגיל הגן ועד כיתה ח' של בית הספר היסודי. המחלקה לחינוך של העיריה מספקת לבתי הספר את כל צרכי הלימודים: ספרים, ספות, סכטירים וכו' תמורת תשלום אחר, הטאוסר ע"י משרד החינוך.

(4) מפעל התזונה הכולל מטבחים ליסודיים, מסעדות בכל בתי הספר בעיר ומטבח מרכזי שמכניס מקבלים את הארוחות כל בתי הספר בעיר שאין להם מטבחים משלהם.

(5) בתי תלמיד או מועדים לתלמידים, המתנהלים בשיתוף 3 גורמים: ארגוני נשים, לשכת הנוער של משרד החינוך ולשכת הנוער של העיריה.

(6) מפעל הקייטנות, שהוא בידי המחלקה לחינוך של העיריה;

(7) אגודות זהירות ובריאות.

(8) סירות בריאות וריפוי שיניים.

ציינתי את הפעולות הללו, כיון שאני רואה בהן דוגמה לטיפול בחינוך ע"י רשות מקומית, גם מקומות אחרים מנסים ללכת בעקבותיה של חיפה, אבל כמובן שאינם יכולים להשיג זאת. השנה הנהיגו את שיטת האספקה הטרזוכות גם בחדרה. אנחנו מעודדים מאוד את הפעולה הזאת, אנו מסתדלים לתת עזרה גדולה יותר לכתי ספר פחות משוכללים, כי ישנם בתי ספר המסכללים את תנאיהם ע"י גביית תשלום מיוחד כתרומה כצר ההורים.

אני עובר לסעיף הבא - החינוך המיוחד. במחוז זה ישנה פעולה מיוחדת ביחס החינוך המיוחד. בטקום הראיון עומדת חיפה העיר שיש בה ששה כושרות או בתי ספר ל-6 סוגי ילדים: דביליים, עזובים בגילי צעיר, עזובים בגיל מבוגר - בי"ס במגמה מקצועית, איטבציליים, מופרעים וחרשים אילמים. יש בסביבות חיפה גם 6-7 כמות מיוחדות ליד בתי הספר. כמו כן, קיימנו בהיפה סמינר מיוחד להשתלמות מורים בחינוך מיוחד. תקופה הלימודים בסמינר היא 12 חדש. בסמינר זה השתתפו כמשך שנה בקביעות 35 מורים אשר עובדים כבר בבתי ספר לחינוך מיוחד. יש בדעתנו להמשיך בפעולה זו גם בשנה הבאה, אם באופן עצמאי ואם בסיתוף עם בית המדרש למורים בחיפה, כלומר, מחלקה מיוחדת בתוך הסמינר הכללי.

סצב הפיקוח במחוז, הסצב בטקום זה במחוז חיפה היה קצת נוח יותר מאשר במחוז הצפון, אם כי אף הוא לא מספק. עבדו 5 מפקחים, מהם אחד דתי. עשיתי אף בסיון והסתלי על אחד המפקחים תפקידי הדרכה בלבד של מורים צעירים בלתי מנוסטים ובלתי מוסמכים. לפי התוצאות נראה אם להמשיך בפעולה זו גם בשנה הבאה, או לחזור לשיטה הישנה, שכל מפקח מטפל גם בתפקידי פיקוח וגם בתפקידי הדרכה.

כמו כן השתתפו כל המפקחים בכינוסי מורים ומנהלים והרצו על נושאים פדגוגיים שונים. לשנה הבאה יש בדעתי להקים במחוז 2 או 3 מרכזי הדרכה: אחד בחיפה, השני בחדרה והשלישי אולי באחד המקומות בחוף הכרמל.

קשה יותר הפיקוח על המקצועות המעשיים: פלאכה, חקלאות, התעמלות, ציור, זמרה, שכן אין לנו כמעט מפקחים מיוחדים למחוז ואנו כוכרחים להסתפק בחלקי מפקחים העובדים גם במחוזות אחרים או בארץ כולה.

הוא הדין בפיקוח על החינוך המיוחד ועל בתי הספר לנערים עובדים. אין לנו כלל מפקח להנחלת הלסון לנערים ולטכנאים, ולדעתי צריך יהיה לתקן את הדבר לקראת השנה הבאה.

ולבסוף ברצוני לפטור לכם כמה מספרים: על הגנים, בתי הספר לנערים עובדים, בתי הטלאכה והתזונה:

אתחיל מהגנים. מספר הכתות בסך-הכל הוא 264, מהן 204 מסלכתיות ו-60 מסלכתיות-דתיות. מספר הילדים בגנים המסלכתיים הוא 4047 ובגנים המסלכתיים-דתיים - 1032. בסך-הכל ישנם 5079 ילדים הלומדים בגנים.

מספר בתי הספר לנערים עובדים במחוז הוא 20. מספר התלמידים 875. מספר הכתות - 49; מספר המורים -

13.7.54

מספר בתי המלאכה או חדרי המלאכה במחוז הוא 31, מהם: 15 לנגרות, 2 למתכת, 18 לקרטונז', 22 לתפירה ו-1 לבדוק-בית.

תזונה (כולל חיפה והצפון): מספר המטבחים הלימודיים - 30; מטבחים לא-לימודיים - 148. בסך-הכל אוכלים במסגרת מפעל התזונה 25.000 ילדים, מהם 11.000 ילדים בחיפה עצמה.

היו"ר ח. בוגר: נעבור לשאלות.

ר. צברי: מהו מצב ביקורי התלמידים בבתי-הספר; באיזה סביבות המצב הוא טוב יותר

ובאיזה מקומות הוא פחות טוב?

האם המועדונים הם לאחר-הצהרים; היכן מتركזים בתי התלמיד והמועדונים?

ש. כפרית: מה הם יחסי הגומלין בין חיפה לבין סביבותיה; האם ישנה פעולה לעזרת המקומות

המפגרים?

א. כלפון: האם קיים קשר בין מטרד החינוך לבין העיריות בקשר לבניית בתי ספר? אני מציע שלא תאושר כל תכנית לשיכון אם לא יתוכנן גם בנין לבי"ס.

ד. נצר: בקשר למורים הבלתי מוסמכים, המהווים אחוז ניכר, איפה מتركזים המורים הבלתי מוסמכים, בחיפה או בסביבותיה? מי הם המורים הבלתי מוסמכים שהם בוגרי אוניברסיטאות?

ביחס לבתי ספר לנערים עובדים, לא קיבלנו מספרים על בתי הספר הממלכתיים דתיים; האם פירושו של דבר, שיש רק בתי ספר ממלכתיים?

בקשר לתשלומים המיוחדים של ההורים לשיפור תנאי בתי הספר, האם משתתפים בזה כל ההורים; האם זה נעשה מתוך רצון ההורים, או ע"י כפייה אדמיניסטרטיבית?

בקשר למטבחי התזונה, האם התשלומים הם כדורגים, האם גם מחוסרי היכולת מקבלים ארוחות?

האם המועדונים הם מחוץ לבתי הספר, או מצורפים לאיזו כיתה בבי"ס? מהי טידת הסתתפות ארגוני הנסים במועדונים?

האם כל הגנים הם עירוניים, או שיש גם גנים של גופים ציבוריים?

א. רוזאל-נאור: בנוגע למורים הבלתי מוסמכים, האם נעשתה פעם איזו פעולה לחיסול התופעה הזאת, האם הוריעו למורים על פרק זמן מסויים שבסופו יצטרכו להיבחן?

הייתי רוצה לקבל פרטים נוספים בקשר לתשלומים המיוחדים לשכלול בתי הספר, החוק קבע שהחינוך הוא בחינם, ויש לשלם רק בעד השירותים הבלתי מקובלים. שירות הבריאות

ע.ע.

והסיפול בשינים הוא מקובל. נדכה לי שגם שירות האטפקה המרכזית הוא מקובל, אם כן, בעד מה משלמים? שנית, כיצד משלמים, האם זה בהתנדבות או כחובה? מהי מידת החוקיות שבכל הסידור הזה?

ממוך כלל הילדים האוכלים במסעדות, מהו מספר הילדים שבאמת זקוקים לכך; האם הם מסוחררים מכל תשלום, או שיש דירוג מסויים?

מר שוחט ציין בדבריו, כי ישנם מקומות שהם בגדר מקומות בחשלים ולהם מוגשת עזרה גדולה יותר, במה היא מתבטאת?

ח. בוגר:

האם תכנית החינוך המטלכתי נתקבלה בכל בתי הספר, מהי הרוח מסביב לנקודה זו?

מהו היחס בין בתי הספר המטלכתיים לבין בתי הספר המטלכתיים-דתיים; האם יש ביניהם קשרים בקשר לבעיות חינוכיות?

מהו המצב בשטח ההליכה למיטיון?

הי.נ.?

מהו בית התלמיד?

ה. צברי:

מהו המצב בקשר לחינוך המיעוטים; האם הם לופדים בבתי ספר יהודיים,

או שיש להם בתי ספר נפרדים?

ו. סמילנסקי:

מהו המצב בקשר לחינוך המיעוט הערבי לאו דוקא בחיפה? היה רצוי שנקבל על

על כך תמונה ברורה יותר מאת המפקח לענייני בתי הספר הערביים.

בענין בתי המדרש לטורים, בזמנו היתה תכנית לפיזור בתי המדרש לטורים בכל חלקי הארץ, לעומת זאת, היו כאלה שהציעו לרכזם בסביבת האוניברסיטה. מה הוכיח הצטיינות?

מה מצב החינוך בבתי המסעדות כלאכה

וחקלאות לא באיזור העירוני?

מה מצב החינוך העל-יסודי במחוז חיפה?

א. כלפון:

בענין ביקור התלמידים בבתי הספר,

ד"ר שוחט:

ישנו הבדל בין המסעדות הוותיקים לבין יישובי העולים והמעברות. אין כל בעיה של ביקור תלמידים בחיפה, חדרה, זכרון יעקב, בנימינה, קרית חיים, קרית מוצקין, אולם קיימת בעיה כזאת במעברת בנימינה, במעברת שירה הצפונית וכו'. שם המצב הוא כזה, סככל שהגיל עולה הביקור נעשה חלש יותר. זה תלוי גם בעבודת הילדים, אולם יש בענין זה גם הנבחה מצד ההורים ומצד מנהלי בתי הספר. ישנו גם הפרט בין מספר התלמידים הקיימים במציאות לבין מספר התלמידים אשר לפי הרשימות צריכים לבקר, כיוון שלפעמים מעונינים להערים עלינו במספר התלמידים כדי לקבל יותר טעות הוראה. אנחנו מקבלים ממנהלי בתי הספר דינים וחשבונות על ביקורי התלמידים ומפקחים על כך, אבל כאמור לא חסיד אפשר להקפיד בעניינים אלה.

ע.ע.

השאלה השניה היתה בקשר למועדונים ובתי התלמיד. בתי התלמיד מאורגנים ע"י לשכת הנוער של משרד החינוך, ולמעשה הם חופפים את המועדונים. התלמידים מתאספים בבתי התלמיד בשעות אחר הצהריים, לפעמים בבנין בית הספר ולפעמים בבנין מיוחד, להכנת שעורים ולפעולות חברתיות כגון: תזמורת, מקהלה, משחקי שחמט, הוצאת עתון ומשחקים שונים. הפעולות מודרכות ע"י מדריכים הנמצאים במקום ובהשגחת מפקח מטעם משרד החינוך. הצד הכספי של בתי התלמיד מבוסס על תמיכת 3 גורמים: משרד החינוך, המועצה המקומית וארגונים ציבוריים, לרוב ארגוני נשים, כל גורם משתתף בשליש ההוצאות. הצד הפדגוגי של בתי התלמיד הוא בידי משרד החינוך. הוצאנו מן המניין מועדונים ומגרשי משחקים המנהלים ע"י גורמים אחרים לגמרי.

בעית חינוך המיעוטים, בדרך כלל,

מפקחי המחוזות אינם מטפלים בבתי הספר למיעוטים. הם נמצאים בפיקוח המחלקה למיעוטים שבמשרד החינוך. מה שנוגע לחיפה העיר, ישנו בית ספר ערבי אחד המוחזק ע"י העירייה, זהו בית ספר ככל בתי הספר בעיר. אינני רוצה להגיד שום דבר על תוכן העבודה, כי זה לא בסמכותי, אבל מבחינה ארגונית זהו בית ספר ככל בתי הספר העירוניים.

בשאלה שאלה על הקשר בין חיפה לסביבותיה.

כל המורים בבתי הספר שמסם אפשר להגיע לחיפה משתתפים בכל הפעולות להשתלמות מורים, ימי עיון וכו'. המאורגנות בחיפה, מבחינה זו אין כל הבדל בין חיפה העיר לבין הסביבה. נעשו גם בסיונות אחדים לאימוץ בתי ספר במעברות ע"י בתי ספר בעיר. האימוץ הזה מתבטא גם במתן ספרים, סיולים וחגיגות משותפות, תחרויות וכו'. אינני יכול להגיד שיש בענין זה פעולה סדירה: ראשית, איננו יכולים לחייב בתי ספר לעשות זאת; שנית, לא תמיד מביטים בתי הספר במעברות בעין טובה על הסידור הזה. אם לדבר על שיתוף פעולה בין המורים, הרי שאין הבדל בין הפעולה הנעשית בחיפה לבין הפעולה הנעשית בסביבה הקרובה.

אשר לבעית החינוך התיכון, במחוז חיפה

החינוך התיכוני מפותח מאוד. ישנם בתי ספר תיכוניים רבים ומהם בעלי רמה גבוהה מאוד, אבל הבעיה הקיימת בכל הארץ קיימת גם בחיפה והיא - שכר הלימוד הגבוה בבתי הספר התיכוניים אינו מאפשר להורים מיעוטי יכולת לשלוח לשם את ילדיהם, ואעפ"כ אין אנו יכולים להתאונן על מיעוט תלמידים בבתי ספר אלה, בתי הספר התיכוניים משופעים בתלמידים ואין אפשרות לקלוט את כל התלמידים המדפקים על דלתותיהם.

ליד בתי הספר התיכוניים קיימות גם

כתות יסוד, שהורי התלמידים בהן משלמים את מלוא שכר הלימוד אע"פ שיכלו לשלוח את ילדיהם לבתי ספר יסודיים רשמיים ללא תשלום. החל משנת תשי"ד משתתף משרד החינוך בהחזקת כתות ז'-ח' של בתי הספר היסודיים הפרטיים, ועי"כ הוקל במידת מה על ההורים בתשלום שכר הלימוד. עד שנת תשי"ד שילמה העירייה 8 ל"י בעד כל תלמיד בכתות היסוד שליד בתי-הספר התיכוניים. משנת תשי"ד בוטלה ההסתתפות לחלוטין בגלל קשיים כספיים, אולם אפשר לציין שמספר התלמידים לא פחת.

תופעה מענינת בחיפה היא, שאין העירייה

טחזיקה בתי ספר תיכוניים כדוגמת חל-אביב, רמת-גן, נתניה או נהריה, ראש העיר טוען שהוא אינו יכול להתחרות בבתי הספר התיכוניים הקיימים, ואין הוא מעוניין שהעירייה תחזיק בבתי ספר תיכוניים להשכלה כללית. במקום זה מקיטה העירייה בתי ספר תיכוניים מקצועיים ותיכוניים חקלאיים.

יש לי רוקם הנפלה אי-הכנה בענין המורים
הנלתי מוסמכים, אני מבקש לזכור שבמסך השנים תשי"ג-תשי"ד התקיים
מלידה מפורזים אשר הוציאו מספר גדול של מורים, והטורים הסתדרו
בבתי הספר השונים, לא רק במעברות, בין המורים האלה זכנו כאלה שגמרו
לי"ס תיכוני והטבלתם מספיקה אלא שלא סיימו סמינר להכשרת מורים, יש
ביניהם גם בוגרי האוניברסיטה, שאילו נבחנו רק בפדגוגיה ופסיכולוגיה
היו מקבלים סמיכות. המורים האלה עובדים גם בחיפה העיר, ומספרם גדול.
מטרד החינוך לא קבע עד כה שום מועד שבו על המורים הנלתי מוסמכים
להניח את בחינותיהם, והמורים אינם סודרזים להיבחן. מורים רבים מסוג
זה, אשר לא הצליחו בנסיונם הפדגוגי, פוטרנו בסנה שעברה במסגרת הפיסורין
הכללית, יתכן שמטרד החינוך יצטרך פעם לקבוע מועד שבו יצטרכו לעמוד
בבחינות, אשר לחלוקת המורים האלה, אין זה כלל מדוקא במעברות ובסביבות
חיפה יעברו המורים הנלתי מוסמכים, הם עובדים גם בבתי ספר חדשים
שבחיפה העיר. בזמן סידור העבודה גם בסנה שעברה וגם השנה אנו מסתדלים,
עד כמה שאפשר, לטלוח מורים מוסמכים למעברות.

לא ציינתי את מספר בתי הספר הדתיים
לנערים עובדים, כי הוא אינם רוקם אצלי. בדרך כלל, בתי הספר הדתיים
מהווים 25% מכלל בתי הספר.

אני מבין שענין התשלומים הנוספים
עורר טאלות רבות. באופן דומי, אשר לבתי הספר לקבל תשלומים כאלה,
אולם עושים זאת בצורת תרומה ע"י ועד ההורים. ישנם ועדי הורים, לאו
דוקא בעלי יכולת אלא פעילים מאוד, המפעילים את ההורים ומנהיגים את
התשלום הזה. אשר לטנהלי בתי הספר להתנות את ביקורי התלמידים
בתשלומים אלה, היו מקרים שעכבו את מתן התעודות, אם בגלל התשלום
הזה ואם בגלל תשלום בעד שירותים אחרים שהעיריה מספקת. הודענו בפירוט
שאשר לעכב תעודה בגלל אי-תשלומים, גם כאלה המאשרים ע"י מטרד החינוך,
אבל עלי להיות יסר ולהגיד: לא הצלחנו עדיין להתגבר על הענין הזה.

לא הייתי רוצה להקיב על השאלות בקשר
לתזונה. המחלקה לתזונה היא עד היום עצמאית במידה כזאת, שאיננו מקבלים
פרטים רבים על עבודתה. יכולתי כמובן לקבל פרטים נוספים, אולם בכל
המחוזות וגם במחוז חיפה הטיפול בעניני התזונה הוא למעשה לא בידינו,
אם כי להלכה הוא שייך לתחום סיפולנו. אשר לחיפה העיר, התשלומים
בעד הארוחות הם מודרגים, ישנו מכסימום וישנו מינימום, וישנה וועדה
מטעם העיריה הקובעת מהו הסכום שעל כל תלמיד לשלם. בוועדה זו יושבים
באי-כוח המחלקה לחינוך של העיריה ובאי-כוח המחלקה הסוציאלית של העיריה,
והם יחד קובעים את דירוג התשלומים. הכוונה היא לשתף בארוחות מספר
מכסימלי של ילדים הזקוקים לכך. קובעים זאת לפי דרישת האחות או
המטפלת הסוציאלית בבית הספר.

מספטים אחדים בנוגע לשאלות חבר-
הכנסת בוגר. בודאי ידוע שתכנית הלשמורים עדיין לא הונהגה בבתי הספר,
אבל מה שנוגע להרגשה בקשר לביסול הזרמים, לפי דעתי זה למעלה ממה
שאפשר היה לשער. עד עתה לא הגיעה אף תלונה אחת מטאה ויותר בתי הספר
שבמחוז חיפה, בנוגע לארגון, לנוהל, לחיי החברה ולדרישות שלנו כשטחים
אלה.

אשר לקשר בין בתי הספר הממלכתיים
לבין בתי הספר הממלכתיים-דתיים, יש לי רוקם שגם לבתי הספר הדתיים
יש כוונה כנה להסתלב בחינוך הממלכתי. ישנה רק בעיה אחת - ענין רכישת
ילדים. הם היו רוצים לעשות את המכסימום כדי שמספר הילדים בבתי הספר

ע.ע.

שלהם יהיה גדול. אי-אפשר לבוא בטענה על כך, אבל השאלה היא אם הדבר נעשה תמיד כאמצעים כשרים והוגנים, אך לא עלי לחוות דעה בענין זה.

ישנם במחוז חיפה ששה בתי ספר של

"אגודת ישראל": 4 בחיפה, 1 בכפר-אתא ו-1 בחדרה. בתי ספר אלה הם רק בפיקוחנו האדמניסטרטיבי. אנו סגייחים על מספר הילדים, התקן ועל הארגון החיצוני של ביה"ס. איננו מחערבים בצד הפנימי. אנו שולחים אליהם ספקחים, לאו דוקא דתיים, ומקבלים מהם דינים וחשבונות.

אשר למיסיון, לא הייתי רוצה לחוות

את דעתי בענין זה, כי הוא ענין כללי ארצי. הוקמה כעת בחיפה וועדה לטיפול בילדי המיסיון בהסתתפות משרד הסעד ומשרד הפנים, ואף אני הוזמנתי להשתתף בה. במידה שמשרד החינוך יעלים שאנו צריכים להשתתף בפעולות וועדה זו, אעשה זאת.

עלינו להחליט כעת על סדר-עבודתנו בשבוע הבא.

הי"ר ח. בוגר:

אני מציעה לדון בשאלת הסטיפנדיות.

ר. צברי:

אני מציע לדחות את הדיון בשאלה זו לעוד שבועיים.

א. כלפון:

הוחלט לקיים בשבוע הבא שתי ישיבות:

1. ביום ג' בשעה 11.00.

2. ביום ד' בשעה 8.30.

הוועדה תשמע את תשובות ד"ר כצנלבוגן ותסכם את דיוניה על החינוך היסודי.

(הישיבה ננעלה בשעה 18.10)